

למסנה
מבית סולמות
לצים

חוברת ללימוד חסכת שבת

היסוד
השביעי

בשיתוף משניות
משנת ואה בראשית

קיץ תשפ"ה

פירוש המשנה

כתיבה צוות משנאות:

הרב גד מכטה, הרב חננאל תורג'מן,
הרב משה גרוס

איורים

הרב חננאל תורגמן

כאמד"ט ותרגול המשנה

צוות כתיבה רצים למשנה:

הרב אביעד ברטוב, הרב ישראל רוזנברג

עימוד ועיצוב החוברת

בתיאור ארנפלד -סטודיו סולמות

כל הזכויות שמורות

לסולמות ע"ר

ולמשנאות

אלון שבות

תמוז תשכ"ה

לעילוי נשמת

דוד יזרעאל ז"ל

(דוד בן אריה לייבוש)

י"ג באלול תשע"ח

In Loving Memory of

David Yisrael z"l

Elul 5778 13

**הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דָם עֲבָדָיו יִקּוּם וְנִקָּם יֵשִׁיב לְצָרָיו
וְכִפֵּר אֲדָמָתוֹ עַמּוֹ.**

הלימוד בחוברת זו לעילוי נשמתם של הקדושים
אשר נהרגו על קידוש ה'
במלחמת חרבות ברזל

תוכן עניינים

6	אל הלומדים
8	יחידה 1 - הכנות לשבת
11	יחידה 2 - שביתת כלים
16	יחידה 3 - חילול שבת ללא כוונה
19	יחידה 4 - זכירת השבת
21	יחידה 5 - מצוות קידוש
23	יחידה 6 - מי חייב בקידוש
25	יחידה 7 פרק ז משנה ב (חלק א) - ל"ט אבות מלאכה
34	יחידה 8 פרק ז משנה ב (חלק ב) - המשך ל"ט אבות מלאכה
39	יחידה 9 פרק ט"ו משנה א - מלאכת קושר

41

יחידה 10

פרק ט"ז משנה ח' - מלאכת נוכרי

44

יחידה 11 - תבלין של שבת

46

יחידה 12

פרק י' משנה ג' - מלאכה שאינה כדרכה

48

יחידה 13

פרק י' משנה ה' - מלאכת שבת שנעשית בשניים

50

יחידה 14

פרק י"ט משנה ה' - מילה בשבת

52

יחידה 15

פרק י"ז משנה ב' – כלי שמלאכתו לאיסור

55

יחידה 16

פרק י"ז משנה ד' – מוקצה מחמת חסרון כיס וכלים שמלאכתם להיתר

57

יחידה 17

פרק כ"א משנה ב' - טלטול מן הצד ואיסור כיבוס

59

יחידה 18

פרק כ"ג משנה א' – הלוואה בשבת

62

יחידה 19

פרק כ"ג משנה ג' – ממצוא חפצך ודבר דבר

64

יחידה 20

פרק י"ג משנה ז' - מלאכת צד

אל הלומדים

מסכת שבת היא אחת המסכתות הארוכות בסדר מועד, ובה 24 פרקים ו-139 משניות. חוברת זו נועדה להעניק ללומדים המבקשים להתחיל את לימוד מסכת שבת 'צוהר' ללימוד, ולהעמיק את הבנתם ברעיונותיה של מצוות השבת.

בחוברות זו תמצאו כלים ללימוד המסכת:

1. משניות ומקורות נוספים עם פירוש משנאות ללימוד עצמי.
2. מדור "חוזרים על המשנה" לחידוד והבנה.
3. מסר לחיים - רעיונות ושאלות העוסקים בהלכות ובערכים הנלמדים.
4. תרשימי כאמד"ט למילוי ותרגול במשניות עם מבנה הלכתי.

מורים ומלמדים המעוניינים להכיר מקרוב את שיטת הכאמד"ט ומבחר הכלים מבית סולמות בנושא, מוזמנים להירשם להשתלמויות שלנו. פרטים באתר סולמות.

מה זה כאמד"ט?

לכל משפט במשנה יש תפקיד. אם נדע לזהות בעצמנו מהו התפקיד של כל משפט, נוכל להבין את המשנה בעצמנו בקלות רבה יותר. את התפקיד של כל משפט ניתן לזהות בעזרת מילות המפתח: **כאמד"ט**.

כותרת

ישנן משניות שיש להן **כותרת**, שבה מופיע **הנושא** שבו עוסקת המשנה.

אומר

במשניות שונות מופיעה **מחלוקת** בין התנאים. כדי לדעת האם יש מחלוקת במשנה שאנו לומדים, נחפש את **האומרים** - התנאים שנזכרים במשנה.

מקרה

ברוב המשניות המקרה מופיע לפני הדין. לעיתים נוכל לזהות את המקרה בעזרת **מילות מקרה: אם, היה ועוד**.

דין

המשפט במשנה שבו כתוב כיצד יש לנהוג הוא הדין. את הדין נוכל לזהות בקלות יחסית בעזרת מילות הדין הנפוצות: **חייב, פטור, אסור, מותר, יצא ידי חובתו** ועוד.

טעם

בחלק מהמשניות מופיע הטעם לדין. את הטעם נזהה בעזרת מילות המפתח הבאות: **מפני ש, משום ש, שנאמר**.

תרשים כאמד"ט

לאחר שזיהינו מה התפקיד של כל משנה – אנו מציגים את המשנה בתרשים הכאמד"ט.

התרשים עוזר לנו להבין במהירות מה היחס בין המשפטים השונים במשנה, וכן עוזר לנו לסדר את פרטי המשנה בראש בצורה נוחה וידידותית.

יחידה 1

פרק ב משנה ז - הכנות לשבת

משנה זו מסכמת את ההכנות לשבת, מה אדם צריך לומר בביתו, כדי לזרז את בני ביתו, סמוך לכניסת השבת.

משנה

**שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם
לומר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, עֶרֶב שַׁבָּת
עם חֲשֵׁכָה:
עֲשׂוּתָם? עֲרֵבָתָם? הַדְּלִיקוּ
אֶת הַנֵּר!**

**סָפֵק חֲשֵׁכָה, סָפֵק אֵינָה
חֲשֵׁכָה,**

**אֵין מַעֲשֵׂרִין אֶת הַדָּאִי, וְאֵין
מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים, וְאֵין
מְדַלִּיקִין אֶת הַנֵּרוֹת.**

**אָבֵל מַעֲשֵׂרִין אֶת הַדָּמָאִי,
וּמַעֲרָבִין וְטוֹמְנִין אֶת הַחֲמִין.**

משנאות

**שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לומר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, עֶרֶב שַׁבָּת
עם חֲשֵׁכָה, סמוך לכניסת השבת, ויש לאומרם בנחת
כדי שישמעו לדבריו:
עֲשׂוּתָם את הפירות כדי שאפשר יהיה לאכול את
הפירות בשבת? עֲרֵבָתָם עירובי תחומין וחצרות כדי
שאפשר יהיה לטלטל לחצר וכן ללכת מרחק רב?
הַדְּלִיקוּ אֶת הַנֵּר! הגיע זמן ההדלקה, שאין להדליק
מוקדם מדי, שאז לא ניכר שהדליקו לכבוד השבת, ולא
מאוחר מדי, כדי שלא יחללו את השבת.**

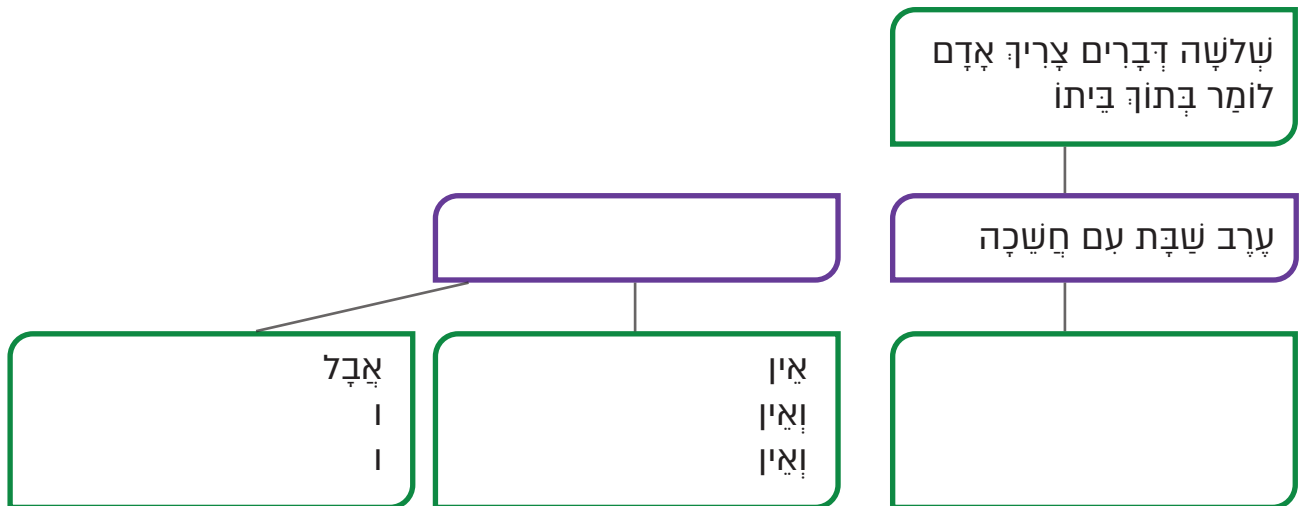
כשהגיע זמן בין השמשות של כניסת השבת, שהוא
סָפֵק חֲשֵׁכָה, סָפֵק אֵינָה חֲשֵׁכָה, וזמן זה הוא משקיעת
החמה ועד צאת הכוכבים, אין עושים מלאכות
האסורות מן התורה ואף לא מלאכות של תיקון
האסורות מדרבנן, ולכן:

אֵין מַעֲשֵׂרִין אֶת הַדָּאִי – טבל ודאי, פירות שלא
הופרשו מהם תרומות ומעשרות, ואסור להפריש בשבת
שזה כתיקון כלי, **וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים** הטמאים
במים כדי לטהרם, שאף זה כתיקון כלי, **וְאֵין מְדַלִּיקִין
אֶת הַנֵּרוֹת**, ואפילו לומר לגוי להדליק אסור.

אָבֵל התיירו בבין השמשות דברים שהם חומרה:
מַעֲשֵׂרִין אֶת הַדָּמָאִי, פירות שספק אם הופרשו מהם
תרומות ומעשרות, **וּמַעֲרָבִין**, עירובי חצרות, אבל עירובי
תחומין אסור, מפני שאיסור תחומין רמוז בתורה,
וְטוֹמְנִין אֶת הַחֲמִין – בשבת אסור להטמין מאכלים
(אפילו בדבר שאינו מוסיף חום אלא רק שומר על
החום) מפני החשש שמא ימצא האדם תבשיל שהצטנן
ויבוא להרתיח אותו על האש, אך בבין השמשות לא
חששו, משום שכל הסירים חמים לכבוד שבת.

מכאמד"טים את המשנה

1. סמנו את המקרים במשנה בצבע **סגול** (רמז: **הזמנים** המוזכרים במשנה הם המקרים).
2. כעת סמנו את הדינים בצבע **ירוק**.
3. כעת, השלימו את תרשימים הכאמד"ט.

חוזרים על המשנה

א. "ספק חשכה ספק אינה חשכה" הוא הזמן שבין:

1. השקיעה לצאת הכוכבים.
2. הדלקת נרות לצאת הכוכבים.
3. פלג המנחה לצאת הכוכבים.

ב. הסבירו: מה המשותף לדברים שמותר לעשות בין השמשות?

ג. הסתכלו על האיור

ושערו:

1. מה אבא עושה עם הלימונים?
2. מה הילדה עושה?
3. האם זמן בין השמשות כבר הגיע? הסבירו את תשובתכם!

מסר לחיים

- המשנה מלמדת על ההכנות לשבת ועל החובה לבדוק שכל ההכנות לשבת נעשו כראוי
- מהם הדברים שכדאי בימינו לבדוק שלא שכחנו לעשות לפני שמדליקים את הנרות?
 - מה התפקיד שלכם בהכנות לשבת?
 - בבתי רבים, הרגעים שלפני כניסת השבת מלווים בלחץ גדול להספיק הכל הציעו רעיונות כיצד אפשר בכל זאת להכניס את השבת בנחת ובשמחה.

